

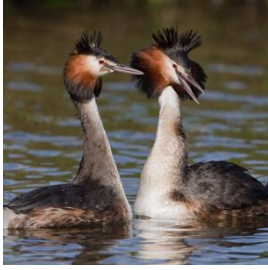

ZESTAW KONTROLNY DLA NAUCZYCIELA/-LKI

Lp.	Nazwa gatunku	Grupa*	Opis	Miniatura zdjęcia
1	łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	B	Jestem dużym ptakiem wodnym z rodziny kaczkowatych. Mam jednolicie białe upierzenie, długą szyję, czarne nogi, a dziób żółty z czarnym czubkiem. Zjadam zielone części roślin wodnych i ich nasiona. Do Polski przylatuję tylko na zimę, gniazdując na wybrzeżu Bałtyku i na Dolnym Śląsku. Na mieszkanie wybieram duże jeziora z pasem trzciny, jeziora śródlądne, moczary, stawy i morskie wybrzeża, a także stawy rybne. Gniazda buduję zwykle na łądzie ze sterty trzciny, patyków, traw. Jak inni moi kuzyni, potrafię agresywnie bronić swoich młodych, kłusując intruza dziobem.	
2	lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	P	Jestem niepozorną, małą i delikatną byliną o żółto-zielonej barwie, dorastającą do 20 cm wysokości. Mam podziemną bulwę, z której wyrasta trójkanciasty pęd i dwa lancetowate liście. Na początku swojego życia muszę mieć za sąsiada grzyby mikoryzowe. Dopiero w wieku 3 lat wydaję liście, a kwiaty – po siedmiu sezonach. Kwiatostan znajduje się na szczycie łodygi, jest skromny i składa się zwykle z kilkunastu zielonkawych lub żółtobiałych kwiatów. Możecie mnie spotkać na torfowiskach i bagnach między poduszkami mchów z podłożem węglanowym. Jestem gatunkiem rzadkim, na terenie Europy zagrożonym wyginięciem. W Polsce rosnę głównie na Pomorzu i Mazurach. Zwykle rosnę w skupiskach po kilka osobników.	
3	batalion <i>Philomachus pugnax</i>	B	Jestem brodzącym ptakiem wędrownym z Europy i Azji, który zimuje w Afryce, Indiach lub na Bliskim Wschodzie. Mam długie nogi, małą głowę, krótką szyję i lekko wygięty dziób. Mój ogon i kuper są po bokach białe, grzbiet i skrzydła szarobrązowe, a upierzenie reszty ciała jest bardzo zmienne. Pióra samców w czasie godów tworzą wokół szyi kryzę, a na potylicy tzw. uszy. Ich kolor może być biały, żółty, pomarańczowy, niebieski, purpurowy lub czarny. Różny jest też rysunek na piórach i ubarwienie nóg oraz dzioba. W ten sposób każdy samiec jest równie niepowtarzalny jak ludzkie linie papilarne.	
4	perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	B	Jestem ptakiem wędrownym, który do Polski przybywa na lato, a zimę spędza w cieplejszych krajach Europy. Mieszkam na czystych jeziorach i stawach. Mam długą białą szyję, na głowie dwa ciemnobrązowe czuby i rdzawo-czarne bokobrody. Wierzch mojego ciała jest ciemnobrązowy, boki brązowo-rdzawe, a pierś biała. Poluję na ryby, często nurkując na głębokość nawet 30 metrów. W czasie godów przeprowadzamy spektakularny taniec, w czasie którego potrząśamy głowami, stroszymy czuby i kryzy. Jest na co popatrzeć!	
5	traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	A	Jestem płazem ogoniastym, który może żyć zarówno w wodzie, jak i na łądzie. Lubię zbiorniki wodne o mulistym dnie i silnie zarośnięte roślinnością. Są one idealne do złożenia i ukrycia moich jaj, z których wylęgają się kijanki. Jako dorosły płaz mam brązowe lub czarne ciało z plamkami i brodawkami, 4 palce u łap przednich oraz 5 – u tylnych. Nie mam pazurów, za to przeciwnika ugryzę dwoma rzędami zębów. Mam też szczególną zdolność odtwarzania utraconych w walce kończyn lub ogona.	

6	skójka gruboskorupowa <i>Unio crassus</i>	I	<p>Jestem słodkowodnym mięczakiem, dorastającym do 11 cm długości. Mam oliwkowo-brunatną muszlę o gładkiej powierzchni i grubych ściankach. Jako larwa pasożytuję na skrzelach ryb. Przyczepiam się do nich i zostaję otoczona tkanką żywiciela. Tak powstaje cysta, w której się rozwijam, wchłaniając pokarm z tkanek ryby przez 1,5-2 miesiące. Po przekształceniu się w postać młodocianą, opuszczam cystę i opadam na dno rzeki. Najczęściej siedzę zagrzebana w mule, piasku lub osadach dennych wystawiając tylko nad powierzchnię tylny koniec ciała z tzw. syfonami. Jestem silnie zagrożona wyginięciem, bo nie umiem żyć w wodach zanieczyszczanych przez człowieka.</p>	
---	--	---	---	---

*Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

ZESTAW DLA UCZNIÓW/UCZENNIC (drukujemy 5 kopii)

łabędź krzykliwy
Cygnus cygnus

lipiennik Loesela
Liparis loeselii

batalion
Philomachus pugnax

perkoz dwuczuby
Podiceps cristatus

traszka grzebieniasta
Triturus cristatus

skójka gruboskorupowa
Unio crassus

Jestem dużym ptakiem wodnym z rodziny kaczkowatych. Mam jednolicie białe upierzenie, długą szyję, czarne nogi, a dziób żółty z czarnym czubkiem. Zjadam zielone części roślin wodnych i ich nasiona. Do Polski przylatuję tylko na zimę, gniazdując na wybrzeżu Bałtyku i na Dolnym Śląsku.

Na mieszkanie wybieram duże jeziora z pasem trzcin, jeziora śródleśne, mokrzyska, stawy i morskie wybrzeża, a także stawy rybne. Gniazda buduję zwykle na łądzie ze sterty trzcin, patyków, traw. Jak inni moi kuzyni, potrafię agresywnie bronić swoich młodych, kłusując intruza dziobem.

Jestem niepozorną, małą i delikatną byliną o żółto-zielonej barwie, dorastającą do 20 cm wysokości. Mam podziemną bulwę, z której wyrasta trójkanciasty pęd i dwa lancetowate liście. Na początku swojego życia muszę mieć za sąsiada grzyby mikoryzowe. Dopiero w wieku 3 lat wydaję liście, a kwiaty – po siedmiu sezonach. Kwiatostan znajduje się na szczycie łodygi, jest skromny i składa się zwykle z kilkunastu zielonkawych lub żółtobiałych kwiatów. Możecie mnie spotkać na torfowiskach i bagnach między poduszkami mchów z podłożem węglanowym. Jestem gatunkiem rzadkim, na terenie Europy zagrożonym wyginięciem. W Polsce rosnę głównie na Pomorzu i Mazurach. Zwykle rosnę w skupiskach po kilka osobników.

Jestem brodzącym ptakiem wędrownym z Europy i Azji, który zimuje w Afryce, Indiach lub na Bliskim Wschodzie. Mam długie nogi, małą głowę, krótką szyję i lekko wygięty dziób. Mój ogon i kuper są po bokach białe, grzbiet i skrzydła szarobrązowe, a upierzenie reszty ciała jest bardzo zmienne. Pióra samców w czasie godów tworzą wokół szyi kryzę, a na potylicy tzw. uszy. Ich kolor może być biały, żółty, pomarańczowy, niebieski, purpurowy lub czarny. Różny jest też rysunek na piórach i ubarwienie nóg oraz dzioba. W ten sposób każdy samiec jest równie niepowtarzalny jak ludzkie linie papilarne.

Jestem ptakiem wędrownym, który do Polski przybywa na lato, a zimę spędza w cieplejszych krajach Europy. Mieszkam na czystych jeziorach i stawach. Mam długą białą szyję, na głowie dwa ciemnobrązowe czuby i rdzawo-czarne bokobrody. Wierzch mojego ciała jest ciemnobrązowy, boki brązowo-rdzawe, a pierś biała. Poluję na ryby, często nurkując na głębokość nawet 30 metrów. W czasie godów przeprowadzamy spektakularny taniec, w czasie którego potrząsamy głowami, stroszymy czuby i kryzy. Jest na co popatrzeć!

Jestem płazem ogoniastym, który może żyć zarówno w wodzie, jak i na łądzie. Lubię zbiorniki wodne o mulistym dnie i silnie zarośnięte roślinnością. Są one idealne do złożenia i ukrycia moich jaj, z których wylęgają się kijanki. Jako dorosły płaz mam brązowe lub czarne ciało z plamkami i brodawkami, 4 palce u łap przednich oraz 5 – u tylnych. Nie mam pazurów, za to przeciwnika ugryzę dwoma rzędami zębów. Mam też szczególną zdolność odtwarzania utraconych w walce kończyn lub ogona.

Jestem słodkowodnym mięczakiem, dorastającym do 11 cm długości. Mam oliwkowo-brunatną muszlę o gładkiej powierzchni i grubych ściankach. Jako larwa pasożytuję na skrzelach ryb. Przyczepiam się do nich i zostaję otoczona tkanką żywiciela. Tak powstaje cysta, w której się rozwijam, wchłaniając pokarm z tkanek ryby przez 1,5-2 miesiące. Po przekształceniu się w postać młodocianą, opuszczam cystę i opadam na dno rzeki. Najczęściej siedzę zagrzebana w mule, piasku lub osadach dennych wystawiając tylko nad powierzchnię tylny koniec ciała z tzw. syfonami. Jestem silnie zagrożona wyginięciem, bo nie umiem żyć w wodach zanieczyszczonych przez człowieka.

Projekt finansowany z:

www.eeagrants.org

Pomoce zostały opracowane w ramach projektu
Zgodnie z Naturą, prowadzonego przez
Centrum Edukacji Obywatelskiej.

www.globalna.ceo.org.pl

Opracowanie: Paulina Brokos

Źródła fotografii: <http://www.wikipedia.org/>, <http://atlasryb.rybowanie.pl/>, <http://www.efoto.lt/>, <http://m0.i.pbase.com/>